

дій по відношенню до дітей, порушень їх прав та інтересів, та встановлення більш тяжких покарань за ці злочини. Крім того, на сучасному етапі стала нагальною проблема вивчення динаміки та механізму вчинення даних злочинів і розробки на державному рівні загальної програми попередження злочинів, що вчинюються по відношенню до дітей.

УДК 343. 985

Тетяна Анатоліївна ОРЛОВА,

доцент кафедри криміналістики та судової експертології факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7635-1160>

Микита Олександрович НЕСТЕРЕНКО,

курсант 1 курсу факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ

ПРО СУТНІСТЬ ТА ВИДИ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ ЗЛОЧИНІВ

Після того, як Україна стала повноправним членом Міжнародної організації кримінальної поліції (Інтерпол) та ратифікувала велику кількість міжнародних актів, спрямованих на боротьбу із злочинністю, у науковий обіг було введено такий термін як «транснаціональні злочини». Його стали активно використовувати в своїх роботах науковці різних галузей знань (міжнародне право, кримінологія, кримінальне право, криміналістика). Однак аналіз наукових праць показує, що у вчених немає єдиного підходу до тлумачення сутності даного поняття. Які саме злочини відносяться до категорії транснаціональних? Якими вони характеризуються ознаками? Єдності поглядів у вчених на цей час немає.

Вищевикладене свідчить про те, що відсутність належного законодавчого закріплення визначення транснаціональної злочинності та наявність у вчених різних поглядів на її характеристику створює проблему у розумінні цієї ключової категорії. На наш погляд, для подолання вказаної проблеми необхідно виробити єдиний підхід у визначенні сутності транснаціональних злочинів та їх видів.

Ми пропонуємо аналізувати сутність транснаціональної злочинності, виходячи із положень Статуту Міжнародної організації кримінальної поліції (Інтерпол). Так, у ст. 2 Статуту вказана головна мета цієї організації, яка полягає у забезпеченні взаємного співробітництва всіх органів кримінальної поліції країн, й успішному сприянню попередженню і боротьбі із *загальною кримінальною злочинністю*. Отже, мова не йде про якусь окрему категорію злочинів, яка б відрізнялась особливою небезпекою для світового співтовариства, міжнародного порядку чи інше. Маються на увазі всі загальні злочини.

Термін «транс» має іншомовне походження (лат. trans – крізь, через кого, що) – це частина слова, яка вказує на зв'язок певних елементів. Транснаціональний – значить міжнародний, тобто той, що виходить за рамки однієї держави або однієї нації.

Ми пропонуємо вважати *транснаціональними* злочини, при виявленні, розслідуванні і попередженні яких виникає необхідність у взаємодії правоохоронних органів України з міжнародними організаціями або з правоохоронними органами інших країн.

Слід відмітити те, що у Кримінальному кодексі України є окремі злочини, у складі яких закладено «іноземний елемент» (інтереси іншої держави, територія, суб'єкти), що безпосередньо вказує на їх транснаціональний характер. Є злочини, які в силу своєї природи поширюються на території декількох держав (наприклад, наркобізнес, торгівля людьми, зброєю, кіберзлочини, легалізація коштів) та/або можуть бути вчинені організованими формуваннями, до складу яких входять представники декількох держав.

На наш погляд, весь масив злочинів, які є транснаціональними або можуть бути ними, можна поділити на чотири великі групи залежно від того, якими розділами вони передбачені у Кримінальному кодексі. Уявляється, що така класифікація може мати наступний вигляд.

1. Злочини, які передбачені розділом I КК України «Злочини проти основ національної безпеки України», якщо вчинюються вони громадянами України по завданню іноземних організацій, або на території іншої держави, або вчинюються іноземними громадянами чи апатридами.

2. Злочини, які передбачені розділом XIX КК України «Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини)», якщо вони вчинюються на території іншої держави, або посягають на інтереси іншої держави.

3. Злочини, що передбачені розділом XX КК України «Злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку». Цей розділ передбачено вперше в українському кримінальному законодавстві. Дані злочини мають транснаціональний характер у зв'язку з тим, що процес по ним може порушити і провести міжнародна організація, навіть у випадку, якщо сама держава, у якій злочин вчинено, не визнає його таким.

4. Злочини, які передбачені іншими розділами Кримінального кодексу України і мають міжнародний характер в силу трьох факторів:

- злочини зачіпають, крім території України, ще й території іншої/інших держав (здійснюється готування злочину на одній території, а вчинюється на іншій, або приховується злочин в іншій державі);

- злочини вчинюються на території однієї держави, але зачіпають інтереси інших/іншої держав (від злочину, який вчинений в Україні, постраждали окремі іноземні громадяни);

- у вчиненні злочинів беруть участь громадяни декількох держав (у склад організованої злочинної групи, яка займається наркобізнесом, входять представники декількох держав, що діють спільно).

Уявляється, що викладена позиція щодо розуміння транснаціональних злочинів більш точно відображає їх сутність і є більш коректною для використання.